

P.1 UPŘESŇUJÍCÍ PODMÍNKY SOUTĚŽNÍHO ZADÁNÍ

1. HISTORICKÝ VÝVOJ MĚSTA A HLAVNÍHO NÁMĚSTÍ

Město Krnov je poprvé zmiňováno v polovině 13. století, a to pouze nepřímo. Až ve 3. čtvrtině 13. století se o něm hovoří jako o městě. Vzniklo na místě starší přirozeně rostlé tržní osady, při soutoku řek Opavy a Opavice. Jádrem původní osady je dle odborných studií situováno do prostor severozápadního cípu dnešního Hlavního náměstí, do míst dnešního obchodního domu Prior před farní kostel sv. Martina. Osada z největší pravděpodobností (dle nejnovějších archeologických průzkumů) vznikala mezi hlavním tokem řeky Opavy a jedním z jejích ramen, které ze severu obepínalo farní kostel a procházelo ulicí U Fortny a dále pokračovalo přes dnešní ulici U Požárníků a následně opouštělo postupně se rozvíjející městský organismus. Někdy počátkem 70. let se započalo s postupným rozšiřováním města systematickým rozměřováním parcel pro obytné domy a jejich zázemí. Zhruba do této doby lze zasazovat vznik středověkého města Krnova, a to především kolem dnešního Hlavního náměstí, Zámeckého náměstí, ulice Hobzíkova, U Svatého Ducha a v prostoru dnešního náměstí Minoritů. Domy byly zpočátku pouze přízemí, posléze i patrové se zahloubenými nebo polo zahloubenými suterény, které se později dále rozšiřovaly. Jako stavební materiál se užívalo převážně dřevo. Domy byly srubových nebo i hrázděných konstrukcí, které později především v období 16. století nahradil kámen a s příchodem Hohenzollernů také výrazně zdobené renesanční klenby s hřebínky, s tufitovými portály a loubím. Většinou domy byly mázhausového charakteru – přízemí sloužilo k výrobním nebo obchodním účelům, patro pak k účelům obytným.

Do života měst vždy velmi výrazně zasáhly mohutné požáry, díky nimž bylo nezbytné zahájit rozsáhlé úpravy a také modernizaci staveb jak obytných, tak církevních. Jedním z největších a nejrozsáhlejších byl požár v roce 1779, který podnítil vznik nebo zásadní obnovu staveb v duchu pozdního baroka a nastupujícího střídmého klasicismu. Do dnešní doby se nejvíce dochovaly na obytných měšťanských domech úpravy související s obnovami uskutečněnými téměř až po sto letech od požáru, tedy z konce 19. století.

Zásadní zlom ve výrazu města a v jeho historickém charakteru měla změna politických a národnostních poměrů po druhé světové válce. Původní německá většina obyvatelstva byla vystěhována a nově přichází,

stejně jako i v jiných městech Sudet, měli k dochované německé architektuře poměrně negativní postoj. Ve jménu snahy o počesštění tváře města byly asanovány celé fronty měšťanských domů i bloků historických objektů nemalé historické hodnoty, převážně pak s renesančním jádrem. K realizaci adekvátní hodnotné zástavby však bohužel nikdy nedošlo, takže místa po prolukách nahradila na přelomu 50. a 60. let 20. století vesměs cihelná zástavba obytných domů v duchu dozrívající sořely, jež později přerostla ve výstavbu panelových domů, která zasáhla i centrální část historického jádra města Krnova.

Dnešní Hlavní náměstí získalo současný vzhled po druhé světové válce. Původně se na jeho místě nacházely dva velké bloky domů členící dnešní velké náměstí na dvě menší náměstí intimnějšího charakteru vzájemně spojované úzkými ulicemi. Přibližné stopy po původních blocích domů dnes připomínají dvě, zelená, parkově upravená, prostranství mezi budovou bývalé spojitelný a obchodním domem Prior a dále mezi dnešní budovou radnice a severní i východní stranou Hlavního náměstí. Doklady o tom přináší celá řada dochovaných historických map, která, kromě jiného, svědčí také o tom, jak byly jednotlivé části pojmenovány a jak se jejich jména v průběhu let měnila. Na indikačních mapách z 30. let 19. století můžeme v severní části dnešního Hlavního náměstí nalézt tzv. Horní náměstí, jež se také nazývalo Holzmarket, tedy místo, kde se nacházely dřevěné krámky – boudy. V místě mezi východní stranou radnice a dnešní východní frontou Hlavního náměstí se nacházelo poměrně malé náměstí, pojmenované jako Dolní náměstí, později jako Radniční náměstí, nebo také Franz Josef Platz. V severovýchodní části dnešního Hlavního náměstí vyústovaly dvě ulice Panská a krátká bezejmenná, jež vycházela z Dolního náměstí, a obě se spojovaly v ulici Hlubčickou (dnešní ulice U sv. Ducha). Nálevkovitě se zužující prostor obou ulic dal vzniknout malému náměstí, kde se vyskytovaly tzv. masné krámy a později zde byla umístěna socha Panny Marie Immaculaty (dnes usazená mezi farou a farním kostelem). Počátkem 20. století, kdy bylo Dolní náměstí přejmenováno na náměstí Radniční, získalo bezejmenné místo s masnými krámy název Dolní náměstí. Na opačné straně dnešního Hlavního náměstí v jeho jihozápadním cípu, kde bývalé Horní náměstí ústilo v ulici Vysoká strana (dnešní Hobzíkova ulice a Zámecké náměstí) se nacházel obdobný bezejmenný prostor, který byl nazýván Jahelný koutek.

Z historických map lze zjistit, že na každém náměstí (Horní, Dolní, Jahelný koutek a prostor kolem masných krámů) se vyskytovaly vodní prvky. Z historických fotografií je patrné, že se jednalo především o pumpy rozvádějící pitnou vodu dřevěným potrubím nebo o kašny, jejichž funkce byla obdobná. Kromě soukromých

studen, jež byly situovány převážně ve dvorech domů, byly veřejné studny jediným zdrojem pitné vody ve městě. Využívala se také voda užitková z vodního náhonu, jenž přetínal město v jeho jihovýchodní části. Na Dolním (Radničním) náměstí se ještě v roce 1893 vyskytovala kamenná kašna, uprostřed níž byla zasazena socha Neptuna, kterou město získalo z rozprodávaného majetku zadluženého hraběte Hodice ze Slezských Rudoltic. Obdobná pískovcová kašna s obeliskem se nacházela také na Horní náměstí před budovou pošty. Počátkem 20. století kašnu s Neptunem na Dolním náměstí vystřídala jezdecká socha císaře Františka Josefa II., původně samostatně stojící socha byla postupně doplněna o předzahrádku z kamenných plotových částí s nárožními sloupky doplněnými kamennými vázami. V roce 1918 byla jezdecká socha při oslavách rozpadu Rakouské monarchie odstraněna, předzahrádka zůstala zachována až do konce druhé světové války.

Z historických fotografií je patrné, že veřejná prostranství města byla minimálně od 2. poloviny 19. století dlážděna kamennými kostkami větších rozměrů. Linie cest pro pojezdy byly lemovány obrubami vyskládanými v kameni, jenž zároveň vytvářely i odvodňovací žlábků. Z archeologických sond při průzkumech se ukázalo, že již od prvopočátků lokace města, byly veřejné prostory různě zpevňovány říčním kamenivem, valouny, štětováním, atd. Vždy se ale jednalo o přírodní materiál z blízkého okolí. Fotografie a malby zároveň odhalují, že veřejná prostranství v městských aglomeracích nebyla nikdy doplňována vzrostlými stromy nebo keřovým parterem. Od 2. poloviny 19. století se začíná ve městech objevovat v omezeném rozsahu veřejné osvětlení. Konkrétně v případě Krnova se jednalo o vysoké litinové sloupky doplněné kulatými zaoblenými skleněnými svítilnami, někdy doplněné ještě litinovým stínítkem ve tvaru klobouku se širokou krepou (kolem 1905). Ještě dříve jsou však rozpoznatelná menší litinová světla završená lucernou (kolem 1893).

2. CHARAKTERISTIKA STÁVAJÍCÍHO STAVU

V 60. letech 20. století, kdy se přikročilo v Krnově k výstavbě velkých cihelných i panelových domů po demolovaných domovních blocích, došlo kromě jiného také k rozšíření pojízdných komunikací na úkor původních uličních čar. Průčelí nových domovních bloků byla výrazně zasunuta do hloubky historických domovních parcel, takže parametry a intimita prostoru středověkých ulic i náměstí vzala za své. Tento stav se velmi negativně projevil především v partii jihovýchodní a severovýchodní části dnešního náměstí v místě navazujících ulic U sv. Ducha a náměstí Minoritů.

Zásadnější novodobá rekonstrukce náměstí proběhala v 90. letech 20. století, kdy kromě nových povrchů, zrušení úrovní obrubníků, centrum města získalo také nový mobiliář a osvětlení, přičemž v obou případech byl vybírán tradiční materiál (kámen, litina) a co se týkalo tvarosloví, přikročilo se k výběru historizujících typů osvětlení, laviček i odpadkových košů, stojanů na kola atd.

Problematika náměstí se netýká nejen místa samotného, ale úzce souvisí s širším centrem města. Od 90. let vzniklo při ulicích Revoluční a Opavská, takřka na hranici historického jádra několik nákupních center (Kaufland, Albert, Lidl, Okay). Tento těžce zvrátitelný trend, podobně jako v jiných městech, má výrazný vliv na každodenní fungování Hlavního náměstí. Lidé chodí na náměstí města především za zbožím, informacemi či zážitky a ty dnes požívají stále více v „nákupních“ centrech.

3. OBECNÉ DOPORUČENÉ POŽADAVKY NA NAVRŽENÉ ŘEŠENÍ

Cílem vyhlášovatele je definovat potenciál veřejného prostoru náměstí.

Předmětem soutěže je zpracování architektonicko - urbanistického návrhu Hlavního náměstí v Krnově, který přinese do historického jádra kvalitní městský veřejný prostor, definuje novou zástavbou nebo parkové úpravy. Zájmem vyhlášovatele je zvýšit atraktivitu náměstí jak pro občany města, tak pro návštěvníky. Zadání soutěže je otevřené a případné vyvolání změn územního plánu je přípustné.

Vzhledem k rozsahu a charakteru náměstí se rozhodl vyhlášovatel vyhlásit soutěž dvoufázovou. Rozhodl se také stanovit dvě hranice řešeného území, přičemž řešené území pro druhou fázi je součástí řešeného území pro první fázi a jeho přesná hranice bude stanovena pro každý postupující návrh do II. fáze soutěže. V první, IDEOVÉ fázi se očekává návrh pro celé území současného náměstí, parkové úpravy nebo například dostavba bloku. Návrh by měl především prokazovat správnost a ukotvenost řešení pro druhou fázi - PROJEKTOVOU a pomoci městu při rozhodování o budoucí podobě celého náměstí.

Vyhlášovatel předpokládá nalezení kvalitní a nadčasové koncepce, která obnoví lidské měřítko celého prostoru, zkvalitní a oživí současný stav celé plochy náměstí včetně vyústění do přilehlých ulic. Celý návrh by měl pomoci kriticky zhodnotit stávající náměstí, vyzdvihnout význam místa a jeho historických souvislostí a proměnit jej v nadčasový a reprezentativní prostor.

Výsledkem soutěže je vyhledání kvalitní a nadčasové koncepce, která obnoví lidské měřítko prostoru a jeho uspořádání, zkvalitní a oživí současný stav celé plochy náměstí včetně vyústění do přilehlých ulic, tak aby byl splněn předpoklad městotvorné funkce centra v proměnách rychle se měnícího světa. Součástí návrhu mohou být rovněž úpravy stávajících objektů.

Územní plán:

Vyhlašovatel očekává zhodnocení a kritický přístup k platnému územnímu plánu města. Celá plocha náměstí je specifikována v Územním plánu města Krnova následovně:

Plocha původního hlavního náměstí:
P / PLOCHY VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ /
STABILIZOVANÁ

Plocha bývalé zástavby, severovýchodní strana: SC-
Z1 / PLOCHY SMÍŠENÉ V CENTRÁLNÍ ZÓNĚ /
ZASTAVITELNÉ

Plocha bývalé zástavby, severozápadní strana:
DS-R1 / PLOCHY SILNIČNÍ DOPRAVY / NÁVRH NA
ZMĚNU

Plocha bývalé zástavby, jihozápadní strana:
ZP-1 / PLOCHY PARKŮ, HISTORICKÝCH ZAHRAD /
STABILIZOVANÁ

Vymezení ploch:

Návrh bude definovat plochy z hlediska funkčního využití: pro shromáždování, pro pravidelné trhy, pro občasně, ale cyklicky se opakující společenské akce. Město Krnov každoročně pořádá nebo se podílí na těchto akcích, které se konají na Hlavním náměstí:

- Trofeo NIKÉ - historická vozidla
- Tradiční jarmark ke Dni Země - stánky, zábava, tanec, zpěv, hry
- Den sociálních služeb - stánky, prezentace
- Bambiriáda - stánky, zábava, tanec, zpěv, hry
- Zlatý desetiboj - sportovní stanoviště, vyhlášení
- Vánoční Jarmark - stánky, zábava, tanec, zpěv, hry, světla
- Závod míru - start, kola, kola, kola a doprovodné týmy
- Cyklo kolem Krnova - vyhlášení, cyklisté
- Dobré srdce Krnova - stánky, zábava, tanec, zpěv, hry, charita, světla
- Prezentace Integrovaného záchranného systému - prezentace techniky
- Farmářské trhy - prodejní stánky
- Prostor je také určen k jiným reklamním, prodejním, kulturním a sportovním akcím

- Prostor se také využívá k politickým shromážděním

Přilehlé ulice a veřejná prostranství

Do úvah nad změnou charakteru náměstí je možné zahrnout úpravy navazujících ulic a přilehlých veřejných prostranství. Úpravy musí zachovat stávající šířkové členění.

Fenoném vody

Další z priorit vyhlašovatele je obnovení vodního prvku. Návrh může obsahovat vodní prvek, který by navázal na fakt, že na náměstí původně nacházela kašna s Neptunem. Umístění, rozsah a samotný tvar vodního prvku by měl být takový, aby nekolidoval s průběhem veřejných akcí na náměstí. Variantou je také propojení s pódium. Případným dalším vodním prvkem na náměstí by mohlo být např. pítko.

Městský mobiliář:

Důležitou součástí náměstí bude vhodný mobiliář. Ten by měl významně přispívat k naplnění funkce veřejného prostoru a dotvářet celkovou kompozici prostoru.

Doprava:

V souvislosti s návrhem se předpokládá redukce parkování uprostřed dlážděné plochy a uvolnění maximální části prostoru pro jiné využití. Částečně se však jedná o parkovací místa pro služební auta úřadu. Případná nová místa pro služební auta musí být v docházkové vzdálenosti. Předmětem je navrhnout optimální objem parkovacích stání, které umožní současně využít náměstí jako plnohodnotný veřejný prostor a současně uchovat a naplnit odpovídající historický a kompoziční charakter. Doporučený minimální počet parkovacích stání je 121 míst. Parkování pro nově navrhovanou zástavbu bude navrženo dle platné legislativy a umístěno pod objekty

Zeleň:

Zahradní úpravy parkových ploch na náměstí jsou přípustné. Úpravou členění náměstí může dojít k celkové proměně parkových ploch. Se stávající zelení je možné nakládat dle koncepce samotného návrhu.

Osvětlení:

Součástí návrhu bude koncept veřejného a slavnostního osvětlení, které ovlivní charakter náměstí ve večerních a nočních hodinách.

Výtvarný prvek:

V současné době se na náměstí nachází pouze pomník architekta Leopolda Bauera, jehož podoba zůstane zachována. Nicméně v prostoru náměstí je možné

uvažovat o umístění dalšího výtvarného díla - sochy, pomníku.

Materiály:

Vyhlašovatel očekává, že návrh bude volit zejména přírodní materiálové řešení, které bude v souladu s již použitými a historicky se vyskytujícími materiály na náměstí. Kvalitní stávající povrchy a materiály budou dle možností zachovány. Podrobné požadavky na materiálové řešení budou upřesněny ve výzvě pro účast v II. fázi soutěže.

Časová náročnost:

Vzhledem k rozsahu plochy a ekonomické náročnosti se očekává, že návrh bude rozčleněn na etapy.

4. EKONOMICKÉ POŽADAVKY

Vyhlašovatel upřesní ekonomické požadavky v rámci výzvy pro účast v II. fázi soutěže.

5. IDEOVÉ TÉMA SOUTĚŽE O NÁVRH

Součástí řešení I.fáze je (širšího řešeného území) je i otázka dostavby bloku, tak jak jej předpokládá územní plán. Je na zvážení účastníků soutěže, zda navrhnou dostavbu této části náměstí a jakou ji dají funkci nebo upřednostní řešení bez zástavby. Případné proporce zástavby a charakter jeho veřejných prostranství by měly být navrženy především pro lidské měřítko, tak aby mohla podporovat atraktivitu městského jádra pro nejrůznější společenské funkce – setkávání či shromažďování. Případný návrh objemu a umístění nového bloku „špalíčku“ by byl pouze ideovým podkladem pro další jednání města a občanů.

6. DODATEČNÉ INFORMACE

Veškerá doporučení jsou na úvaze soutěžících. S ohledem na účel soutěže jsou závazné podmínky pro návrh řešení stanoveny pouze pro formu a obsah odevzdaného návrhu (viz **Soutěžní podmínky**).